

BESLUT

Beslutsdatum
2024-12-18

Beslutsfattare
Utbildnings- och forskningsnämnden

Diarienummer
C 2024/851

Intern utbildningsutvärdering sociologi

Beskrivning av ärendet

Utbildningsutvärderingsutskottet för institutionen för Kultur och samhälle (UUU IKS) har slutfört utvärdering av utbildningen som bedrivs inom ämnet sociologi och ett utkast till utlåtande är framtaget.

Beredning av ärendet

UUU IKS har genomfört kvalitetsgranskning av utvärdering av utbildning som bedrivs inom ämnet sociologi. Rapporten baserar sig på sakkunnigyttranden och skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor från sociologi, matris över kurser/examensmål samt kurs- och utbildningsplaner). Därutöver har intervjuer med två studenter genomförts och ingått i utskottets underlag. De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga docent Lisa Salmonsson, Mälardalens universitet, och doktor Andreas Henriksson, Karlstads tekniska universitet. Dialog med representanter för utbildningen inklusive ämnesföreträdare om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2024-11-11.

Beslutets implementering

Utlåtandet kommer att tillsändas rektor.

Beslut

Utbildnings- och forskningsnämnden beslutar

- att fastställa utlåtande efter utvärdering av utbildning som bedrivs inom ämnet sociologi.
- att en utvecklingsplan ska vara UFN tillhanda senast 2025-04-25 och därefter föredras i UFN.

Ärendet föredrogs av Roger Nyberg

Linda Vixner

Dekan

Ordförande

Farhana Borg

Justerare

Bilaga

Bilaga 1 Utlåtande efter genomförd utvärdering sociologi 241218

Bilaga 2 Utvärderingsrapport sociologi 241218

Delges

Rektor

IL IKS

Ämnesansvarig sociologi

Signerats av: Farhana Borg (HDa), 2024-12-20

Signerats av: Linda Vixner (HDa), 2024-12-20

Utvärderingsrapport sociologi

UFN har utvärderat utbildningen som bedrivs inom ämnet sociologi. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för utvärdering av utbildning (UUU) IKS.

Rapporten baserar sig på sakkunnigyttranden och skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor från sociologin, matris över kurser/examensmål samt kurs- och utbildningsplaner). Därutöver har intervjuer med två studenter genomförts och ingått i utskottets underlag.

De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga docent Lisa Salmonsson, Mälardalens universitet, och doktor Andreas Henriksson, Karlstads tekniska universitet.

Dialog med representanter för utbildningen inklusive ämnesföreträdare om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2024-11-11.

1. Utbildningens profil och utveckling

Utbildningens profil, kunskapsbidrag och användbarhet

Enligt självvärderingen har utbildningen ett allmänt och generellt samhällsvetenskapligt fokus med möjligheter till kunskap om och fördjupningar i en rad specifika forskningsområden. Den undervisning som ges i ämnet vid HDa faller ämnesmässigt väl in under vad som är brukligt nationellt, vad gäller t.ex. teorier, metoder, och studieobjekt.

Vidare beskrivs i självvärderingen att sociologin som undervisningsämne vid HDa har en viktig funktion inom framförallt Samhällsvetarprogrammet samt inom Socionomprogrammet, Sport managementprogrammet, lärarutbildningen, PAL-programmet och ingenjörsprogrammet i solenergi, på både grund- och avancerat nivå. Till detta erbjuds fristående kurser i sociologi, upp till kandidatnivå.

När det gäller formatet av undervisningen, erbjuds campusbaserade, hybrid- samt helt nätburna kurser. De flesta kurserna ges på svenska men två fristående (Erasmuskurser, om identitet och interaktion samt om svensk välfärdspolitik) erbjuds på engelska.

Kandidatexamen i sociologi ger behörighet för studenterna att studera vidare på avancerad nivå vid de flesta lärosäten både nationellt och internationellt. Ofta även i närliggande ämnen såsom socialt arbete, kriminologi, beteendevetenskap, arbetsvetenskap, globala studier, samhällsanalys etc.

I självvärderingen görs bedömningen att utbildningen som erbjuds inom ramen för sociologi vid HDa ger en rad olika kunskaper och färdigheter som förbereder studenter för yrkeslivet. De färdigheter som

studenterna utvecklar anses mycket viktiga i de flesta yrkesroller som studenterna kan hamna i senare i sitt liv. Dessa kunskaper och färdigheter omfattar 1) en ökad förståelse för den specifikt *sociala* dimensionen av det mänskliga livet, 2) en ökad förståelse av ett antal sociala delområden (t.ex. frågor som rör kön, klass, etnicitet, socialisation, makt, välfärdspolitik och social avvikelse), 3) teoretiska och metodologiska verktyg för att studera, analysera och förstå sociala fenomen och problem, både med kvantitativa och kvalitativa metoder, och 4) en uppövad blick för att identifiera olika former av maktutövning och ett kritiskt ifrågasättande vad gäller olika former av social praxis. Gällande arbetsmarknadsutsikterna för studenter med examen i sociologi indikerar vissa tillgängliga data att Högskolan Dalarnas studenter etableras på arbetsmarknaden inom en rimlig tid efter sina studier. Enligt Högskolepejl publicerat av ekonomifakta.se ger kandidatexamen i Samhällsvetenskap (där sociologi ingår) från Högskolan Dalarna upp till 79% etableringsgrad på arbetsmarknaden inom tre år efter avslutad utbildning.

Sakkunnigas kommentarer

Båda sakkunniga ser och framför goda argument för att behålla nuvarande breda profil på utbildningen. Båda anser att utbildningen på det stora hela tycks vara välfungerande. Extra positivt ser de sakkunniga på forskningskompetensen som på det övergripande planet väl motsvarar utbildningen. Särskilt imponerade är de sakkunniga över forskningsproduktionen i förhållande till antalet anställda.

Som utvecklingsmöjlighet (och i viss mån en brist) menar de sakkunniga att en viss profilering med fördel skulle kunna göras mot något eller ett par av följande områden; medier, digitalisering, migration, emotioner och våld i nära relationer. Ett förslag är därmed att ämnet bör överväga profileringar och som en följd av detta tydliggöra vilka inslag som måste finnas med i utbildningarna och inkludera dessa i kursplanerna. Detta för att stärka utbildningarna, skapa en röd tråd, kontinuitet samt lättare kunna planera kompetensbehov och rekryteringar.

Båda sakkunniga ser positivt på studenternas möjlighet till etablering på arbetsmarknaden. Samtidigt ges rekommendationen att stärka den direkta kontakten till arbetsmarknaden på regional och nationell nivå, vilket även bör innefatta återkoppling från alumner.

I övrigt ser de sakkunniga positivt på det täta samarbetet med statsvetenskap och andra ämnen, t.ex. socialt arbete (inom ramen för Socionomprogrammet). Det hade dock varit önskvärt, om det i självvärderingen mer tydligt framgick hur utbytet konkret går till och hur det stärker kvaliteten i utbildningen. En rekommendation är att definiera tydliga mål för samarbetet.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar det generella positiva intrycket av utbildningen. Det finns dock områden för förbättring, särskilt gällande strukturen i kursplanerna och examinationsformerna. Se nedan.

Utskottet ser gärna att ämnet diskuterar möjlig profilering, i enlighet med de sakkunnigas rekommendationer. Detta skulle kunna stärka ämnets särart och attraktionskraft samt ge en riktning för framtida kompetensförsörjning.

Omvärldsbevakning och utvecklingsarbete

I självvärderingen beskrivs att sociologiämnets personal på regelbunden basis deltar i flera professionella sociologiska nätverk för att säkerställa att de utbildningar som erbjuds inom ramen för sociologiämnet är relevanta, förberedande och aktuella för bedrivandet av högre studier och/eller arbetslivet. Vidare beskrivs att ämnets forskande personal är aktiva i sina respektive expertområden och uppdaterade på forskningsfronten genom att ta del av samt publicera i vetenskapliga tidskrifter och böcker samt tar del av senaste forskning på konferenser och nätverksmöten. Slutligen nämns att alla i personalen är involverade i kurser på olika nivåer samt aktivt arbetar med kursutveckling och håller dialog med andra involverade lärare. Ämnesansvarig är aktiv i Sveriges Sociologförbund samt deltar årligen på nationella konferenser som bl.a. rör sociologiutbildningarna.

Självvärderingen ger tre exempel på systematiskt arbete för att utvärdera och utveckla utbildningen:

- Förekomsten av ett väletablerat arbete med kursvärderingar och kursanalyser.
- Regelbundna diskussioner under ämnesmöten som sker minst en gång i månaden där bl.a. diskussioner om kursplanering, genomförande, kursvärderingar och kursvärderingar sker.
- Ämnets årliga internat som sker både enskilt för sociologiämnet samt tillsammans med statsvetenskap (för att kunna ha gemensamma diskussioner kring utveckling av Samhällsvetarprogrammet).

Sociologi genomför ingen systematisk extern granskning av examensarbeten men de flesta lärare inom sociologiämnet har erfarenheter av att handleda och examinera examensarbeten vid andra lärosäten i Sverige. Samarbetsplaner finns för att utarbeta rutiner och bedömningskriterier för examensarbeten tillsammans med andra lärosäten.

I självvärderingen beskrivs verksamhetens möjligheter och utmaningar för den närmaste femårsperioden. Som möjligheter nämns utvecklandet av kurser på avancerad nivå (magister), medverkan i forskarutbildningen samt strategiska satsningar och anpassningar av forskningsverksamheten så att sociologiämnet kan bidra med sin breda kompetens.

Utmaningar för utbildningen som anges är att medarbetare av olika anledningar avslutat sin tjänstgöring vid HDa. Detta har inneburit att personalplaneringen har blivit kortsiktig och av tillfällig karaktär för att fylla luckorna i undervisningen. Detta beskrivs påverka utvecklingsarbetet negativt samt att det gör ämnet sårbart. En annan utmaning är övergången till distans och så kallad hybridundervisning som kräver kompetensutveckling och anpassning av pedagogiskt upplägg.

Sakkunnigas kommentarer

En av de sakkunniga ser överlag positivt på det kvalitetsarbete som genomförs. Båda tar upp att det finns vissa oklarheter i beskrivningen särskilt hur uppföljning av kursvärderingar genomförs i syfte att säkerställa studentinflytande i samtliga undervisningsformer (campus, hybrid respektive distans).

De sakkunniga ser positivt på ämnets deltagande i olika nätverk och omvärldsbevakning som bedrivs, även om omvärldsbevakningen skulle kunna förbättras genom att i större utsträckning fokusera på arbetsmarknaden.

Utskottets kommentarer

Utskottet ser att det är viktigt att klargöra uppföljningen av kurs- och programutvärderingar och säkerställa att resultat återkopplas till studenter, åtgärdas av kollegiet och presenteras för ledningen i enlighet med högskolans kvalitetssystem. Utskottet rekommenderar att utöka dialogen med arbetsmarknaden och alumner.

2. Förutsättningar för utbildningen

Självvärderingen beskriver att utbildningens allmänna och generellt samhällsvetenskapliga karaktär varit styrande för de senaste rekryteringarna av medarbetare. Den samhällsvetenskapliga profilen medför enligt självvärderingen att personalen även kan bidra till undervisning i andra ämnen och program, exempelvis i Socionomprogrammet.

Vidare beskrivs hur personalstyrkan minskat sedan 2020. Den egna bedömningen är att den samlade lärarkompetensen ändå stämmer väl överens med utbildningens profil och avgränsning mot andra ämnen och områden. Dock innebär ämnets nuvarande situation med en mindre arbetsstyrka och relativt stor personalomsättning att sociologin är sårbar för förändringar vilket även hämmar ämnets utveckling.

Tabell 1. Verksamma lärare och fördelningen av deras arbetstid i den aktuella utbildningen det senaste läsåret, samt eventuell komplettering med hänsyn till sentida förändringar.

Namn/födelseår	Akademisk titel Ämne /yrkesexamen	Befattning	Anställningens tidsbegränsning	Anställningens omfattning i % av heltid	Undervisning i utbildningen Omfattning i % av heltid	Forskning Omfattning i % av heltid	Högskolepedagogisk utbildning omfattning i hp
Alkvist, Lars-Erik	Fil dr sociologi	Lektor	tidsbegränsad	40%	35	5	7,5 hp (Folkhögskole-lärarexamen)
Jansson, Peter	Fil dr socialt arbete	Lektor	tillsvidare	100%	75	20	15 hp Folkhögskole-lärarexamen, fil kand pedagogik
Kania Lundholm, Magdalena	Fil dr sociologi	Lektor (docent)	tillsvidare	100%	25	60	7,5 hp
Melin, Maria	Master statsvetenskap m inrkt socialpolitik. Magister European Political Sociology	Adjunkt	tillsvidare	100%	80	0	15hp
Nilsson, Sanja	Fil dr religionssociologi	Lektor	Tv - Inlån annan avd	13%	13%	0	15 hp
Saar, Maarja	Fil dr sociologi	Lektor	tillsvidare	100%	40	40	15 hp
Wide, Jessica	Fil dr sociologi	Lektor	Slutade HT2022 Affilierad forskare	30%	14	15	15 hp

Självvärderingen framhåller att ämnets personal har en stabil publiceringsgrad i refereegranskade och välrenommerade internationella tidskrifter, även i form av bokkapitel och konferensartiklar, främst i en internationell kontext (för komplett lista, se tabell 2 i självvärderingen, finns som bilaga). Detta

bidrar till en forskningsförankrad undervisning där personalens forskning om makt, välfärdsstat, välfärdspolitik, social exkludering, ojämlikhet, etnicitet, migration, våld samt social teori integreras.

I självvärderingen listas flera forsknings- och samverkansprojekt som beskrivs gynna utbildningen. Ett stort antal exempel involverar Peter Jansson men även Maarja Saar, Magdalena Kania Lundholm och affilierade Jessica Wide som har olika projekt på gång. Värt att lyfta fram är också att adjunkt Maria Melin (programansvarig på Samhällsvetaprogrammet) har påbörjat samverka med språkstödet inom ramen för ett projekt *Academic Literacies in Social Sciences (ALiSS)*. Projektet ska ge stöd för undervisande lärare vid IKS-institutionen där de tillsammans med personal inom språkstödet utvecklar kunskaper som bidrar till utveckling av akademisk literacitet och skrivfärdigheter hos studenter.

Magdalena Kania Lundholms kommande forskning handlar om digitalisering och välfärdsteknik inom äldresektor och förväntas bl.a. kunna bidra till en planerad kurs på grundnivå *Digitalisering och samhälle* (start HT24).

Tre angelägna behov för kompetensutveckling nämns i självvärderingen; möjligheten till *vidare meritering*, kompetensutveckling som ger utrymme för *planering och etablering av nya kurser* och kompetensutveckling inom *digital pedagogik*. Det finns inte någon strategisk plan för kompetensutveckling men ämnet genomför flera aktiviteter för att gynna kompetensutvecklingen. Bl.a. är ämnesansvarig med i arbetsgruppen för forskningsprogrammet ”Nätburen undervisning (e-lärande) och digital kompetens i högre utbildning”.

Studenternas prestationsgrad beskrivs i självvärderingen som hög. Dock finns det alltid utrymme för förbättring varvid ett antal tankar om vad som påverkar prestationsgraden och potentiella åtgärder för att öka den framförs i självvärderingen, exempelvis att erbjuda aktiviteter som stärker studenternas känsla av tillhörighet inom utbildningen.

Sakkunnigas kommentarer

Båda sakkunniga menar att personalstyrkan är fullt tillräcklig för utbildningen både vad gäller kompetens och kapacitet. Detta gäller även den högskolepedagogiska kompetensen och kapaciteten. Återigen ser sakkunniga en stor styrka i den forskningsproduktion som finns vilket bäddar för en god forskningsanknytning av utbildningen.

En av de sakkunniga noterar att en stor andel av den undervisande personalen förefaller ha en förvisso närliggande men ändå annan akademisk examen än sociologi, såsom statsvetenskap, socialt arbete och religionsvetenskap. Detta bör beaktas i samband med personalplanering och rekrytering.

Kopplat till detta menar en sakkunnig att det finns en risk att kandidatexamensarbetenas sociologiska relevans blir lidande om handledare från andra akademiska ämnen handleder dessa. Vem som handleder framkommer dock inte i självvärderingen.

En av de sakkunniga noterar potentiella problem avseende hög arbetsbelastning, få tillsvidareanställda lektorer samt den höga personalomsättningen som framkommer av självvärderingen. Ett förslag är att införa biträdande lektorat som motiverar ett mer långsiktigt engagemang, eventuellt i kombination med att profilera utbildningen (och lektoraten) något.

Slutligen tar en sakkunnig upp frågan om kompetensbehov för att bedriva en god hybridundervisning. Den sakkunniga menar att detta kanske är den svåraste formen att undervisa i vilket gör att det

framskrivna kompetensbehovet inom distansundervisning kanske snarare handlar om hybridundervisning.

Utskottets kommentarer

Utskottet noterar den ansträngda personalsituationen som beskrivs i självvärderingen och som de sakkunniga lyfter som en risk. Institutionsledningen uppmanas att se över möjligheterna till fler fasta tjänster i sociologi, exempelvis biträdande lektorat, för att säkra ämnets långsiktiga utveckling och minska sårbarheten. Detta är avgörande för att bibehålla den sociologiska relevansen i examensarbeten, särskilt som handledare från andra akademiska ämnen är involverade. Utskottet rekommenderar att en strategisk plan för kompetensutveckling tas fram i samråd med institutionsledningen med möjligt fokus på digital pedagogik och hybridundervisning. Hybridundervisning kan vara ett sätt att säkerställa att utbildningen anpassas till studenternas behov framöver.

3. Utbildningens genomförande

Utbildningens upplägg och fördjupning mot examensmålen

Sociologiutbildningen vid lärosätet är strukturerad för att successivt hjälpa studenterna att uppnå alla examensmål för en kandidatexamen. Oavsett om studenterna väljer att läsa hela kurspaketet Sociologi I-III eller delar av det inom Samhällsvetarprogrammet, är utbildningen utformad för att täcka alla nödvändiga kunskapsområden. Flexibilitet i kursordningen mellan distans- och programstudenter säkerställs, samtidigt som det obligatoriska innehållet bibehålls.

Vissa examensmål har visat sig vara mer utmanande för studenterna att uppnå. Examensmål A3, som fokuserar på fördjupning och aktuella forskningsfrågor, introduceras vid olika tidpunkter beroende på studenternas studieväg. För att förbereda studenterna för examensmål A2, som handlar om kunskap om tillämpliga metoder, införs en fältuppgift tidigt i utbildningen. Examensmål C2, som berör insikt om kunskapens roll i samhället, adresseras genom en särskild ”B-uppsatskurs” som tränar studenterna i vetenskapligt arbete.

Det systematiska arbetet för att säkerställa att utbildningen fördjupar studenternas kunskaper och färdigheter mot examensmålen görs framförallt genom:

- regelbundna möten (ämnesmöten, 2-dagars internat, en ‘Sociologidag’ på vårterminen)
- kontinuerlig dialog som förs med kollegor i statsvetenskap och som gäller ständigt utvecklingsarbete kring akademisk skrivande.

I självvärderingen framgår att akademisk skrivande under de senaste åren varit ett av de områden som har prioriterats. Bl.a. ingår flera inlämningsuppgifter som fokuserar på ämneskunskaper, analysförmåga samt akademiskt skrivande under hela utbildningen. Vidare finns det en progression i kursmålen och ökade krav på texterna för examensarbetena (kallade B- och C-nivå). Dessutom deltar sociologin i språkstödets projekt för Academic Literacies in Social Sciences (ALiSS).

Tabell 3. Kurstillfällen innevarande år.

	Grundnivå	Avancerad nivå
Antal kurstillfällen/år	21	
Varav antal programkurser	13	

Tabell 4. Helårsstudenter, helårsprestationer och prestationsgrad för de senaste två åren

År 2022	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	90		
Helårsprestationer	70,5		
Prestationsgrad %	78,5 %		
År 2021	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	94,5		
Helårsprestationer	97		
Prestationsgrad %	103 %		

Tabell 5. Antal kandidatexamina respektive magisterexamina utfärdade under de senaste två åren.

	År 2022	År 2021
Magisterexamina		
Kandidatexamina	26	26

Studenternas kommentarer

Två studenter som läser termin 3 på Samhällsvetarprogrammet vid Högskolan Dalarna intervjuades om sina erfarenheter av sociologiutbildningen. De har läst cirka 30 hp sociologi och valt statsvetenskap för kommande termin.

Studenterna upplever en tydlig progression i utbildningen, där kurserna bygger på varandra och blir gradvis mer djupgående. Kursplanerna anses vara tydliga, och lärandemålen stämmer överens med undervisning och examination. Undervisningen har främst skett i hybridform, med en kombination av campus- och distansundervisning. Studenterna föredrar campusundervisning för bättre fokus och interaktion, särskilt vid seminarier.

Examinationsformerna har varierat mellan seminarier, salstentor och inlämningsuppgifter. Forskningsanknytningen upplevs som begränsad, med främst användning av läroböcker. Viss förberedelse för forskningsprojekt har skett genom mindre analyser och intervjuer. Internationella perspektiv inkorporeras i utbildningen, särskilt vid jämförelser av olika länders välfärdsmodeller.

Arbetslivsanknytningen upplevs som begränsad, med viss information om karriärmöjligheter genom programträffar. Studenterna är nöjda med tillgången till lärare och handledning. De uppskattar särskilt seminarierna för lärande och diskussioner.

Förbättringsområden inkluderar önskemål om mer lärarledd tid och fler icke-examinerande seminarier. Kursutvärderingar genomförs regelbundet, men återkopplingen på dessa anses bristfällig. Lärarna upplevs dock som lyhörda för studenternas behov.

Studenterna valde statsvetenskap framför sociologi för kommande termin, då de uppfattar det som mer konkret och verklighetsförankrat. De intervjuade studenterna anser att sociologi är mer abstrakt och har ett rykte att vara lättare än statsvetenskap.

Sakkunnigas kommentarer

På det hela taget menar båda sakkunniga att utbildningen motsvarar och är relevant för de allmänna kraven för filosofie kandidatexamen samt Högskolan Dalarnas lokala examensordning. De sakkunniga menar även att utbildningen svarar väl mot det aktuella kunskaps- och forskningsläget i stort.

I självvärderingen anges att vissa kurser berör områden såsom medier, digitalisering, migration, emotioner och våld i nära relationer. Båda sakkunniga ser dock en form av otydlighet kring dessa områden då kursplanerna är alltför generella/”öppna”. En sakkunnig anser att det finns en otydlighet i form av vilken kompetens som behövs (även om det möjliggör en större flexibilitet genom att ett större antal personer kan komma ifråga för undervisning på kurserna), men även en brist i kontinuitet/hållbarhet för kurserna. Detta resulterar även i en otydlighet avseende kursernas innehåll för studenterna, lärare och examinatore och andra intressenter. För länken mellan kursmål, lärandemål och innehåll i kursen samt mellan kurser är denna otydlighet orsakad av breda och specifika kursmål en försvårande faktor och ses som en brist i den konstruktiva länken.

En av de sakkunniga invänder mot den översiktliga matrisen som verkar ”slarvigt ifyllt” och ifrågasätter rimligheten i vissa ifyllda rutor (*”Är till exempel självständighet verkligen ett viktigt inslag på ”Introduktion till samhällsvetenskap?”*). Flera exempel ges. Särskilt ifrågasätts upplägget av metodkursen samt matchningen mot de fristående kurserna *Sociologi I, II* och *III* (detta av båda sakkunniga) i olika avseenden. En av de sakkunniga föreslår att kursplanerna för kurserna på T1-T3 samordnas med de delkurser som finns fristående på *Sociologi I*. En undran är också om det är ett skrivfel att inga kursmål anges för delkurs 4 i *Sociologi I*.¹

Sakkunniga upplever att de olika delarna inom teori och metod möjligtvis kommer i fel ordning. Exempelvis skriver en sakkunnig *”om studenterna inte känner till t ex olika forskningsansatser, vetenskapsteori och etik, hur ska de värdera och reflektera om metod och design?”* och den andra menar att det finns en ”glidning mellan metod och teoriprogression”. Sakkunniga föreslår att en översyn genomförs så att målprogressionen skrivs fram tydligare (logiken i kurserna/momenten) och möjligtvis, som ovan skrivet, en tydligare samordning av berörda kurser inom ämnet.

Ovanstående har också bäring på kopplingen mellan lärandeaktiviteter, examinationer, bedömning, lärandemål och examensmål. Båda sakkunniga lyfter att det finns otydligheter i beskrivningarna kring lärandeaktiviteter, examinationer och lärandemål. Dels ifrågasätts huruvida vissa examinationsformer (främst seminarier) verkligen är de mest lämpliga för vissa lärandemål, dels om vissa lärandeaktiviteter är de mest lämpliga för att nå de uppsatta målen.

Rekommendationen är att tydliggöra kopplingen mellan främst lärandeaktiviteter, examinationer och lärandemål. Dessutom torde det övervägas att lägga in fler examinationsformer för att undvika ett alltför tungt fokus på seminarieformen.²

Den ena sakkunniga rekommenderar även att resonemang förs kring AI och dess utmaningar kring examination med tanke på att förberedd seminarieredovisning och hemuppgifter är så vanligt förekommande. (Om inte detta redan görs vid ämnet, det framkommer inte i självvärderingen).

¹ Vid dialog med ämnesrepresentanter anges att dessa visst finns och hänvisar till hemsidan. Antagligen har sakkunniga fått ett inkomplett underlag gällande detta.

² Vid dialog med ämnesrepresentanter menar dessa att utbildningarna inte har en alltför tungt fokus på seminarieformen utan att andra examinationsformer är mer frekventa än vad sakkunniga läst in utifrån självvärderingen med bilagor.

I övrigt finns ett antal mer specifika invändningar och förslag på utvecklingsmöjligheter från en av de sakkunniga.

- Gällande akademiskt skrivande så förefaller målen kring dessa vara ospecifika eller saknas och rådet är att arbeta mer systematiskt med detta för att undvika potentiell diskrepans mellan faktiskt undervisning och formellt skrivna mål och progression.
- Gällande examensarbetskurserna så framförs delvis att studenterna verkar bli väl förberedda inför examensarbetena med ett möjligt undantag för metodelarna som ovan beskrivits som problematiska. Däremot ifrågasätts att studenterna förefaller enbart ha 6 veckor på sig för skrivande i stället för gängse norm 10 veckor. Därtill bör ämnet överväga att se över examinationen av examensarbetena då det kan vara svårt att identifiera den individuella insatsen när arbetet genomförs i par (även med de åtgärder för att kunna det som tillämpas idag).
- Gällande olika roller på examensarbetskurserna så bör skillnaden mellan examinator, rättande lärare och kursansvarig klargöras.

Gällande prestationsgrad så är båda sakkunniga imponerade av denna men viss skepsis finns dels kring vad siffrorna egentligen betyder då omregistrerade inte särredovisas, dels för att reflektion kring den saknas och att resonemangen snarare handlar om orsaker till låg genomströmning.

Utskottets kommentarer

Utskottet ser att utbildningen inom sociologi vid Högskolan Dalarna generellt uppfyller de krav som ställs enligt högskolelagen och är anpassad till det aktuella kunskaps- och forskningsläget.

Utskottet delar dock också de sakkunnigas synpunkter kring oklarheter i kursplanerna och potentiellt bristande progression, särskilt gällande metod- och teorikurser. Båda sakkunniga framhäver särskilt brister i kursernas tydlighet vad gäller konstruktiv länkning, vilket kan påverka lärsituationen för studenter och lärare. Därmed rekommenderas en grundlig översyn av kursplanerna för att tydliggöra innehåll, progression och koppling mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination. Det måste säkerställas att kursinnehållet är relevant, att progressionen i teori och metod är logisk samt att den konstruktiva länkningen tydliggörs för att säkerställa struktur och progression i programmets kurser.

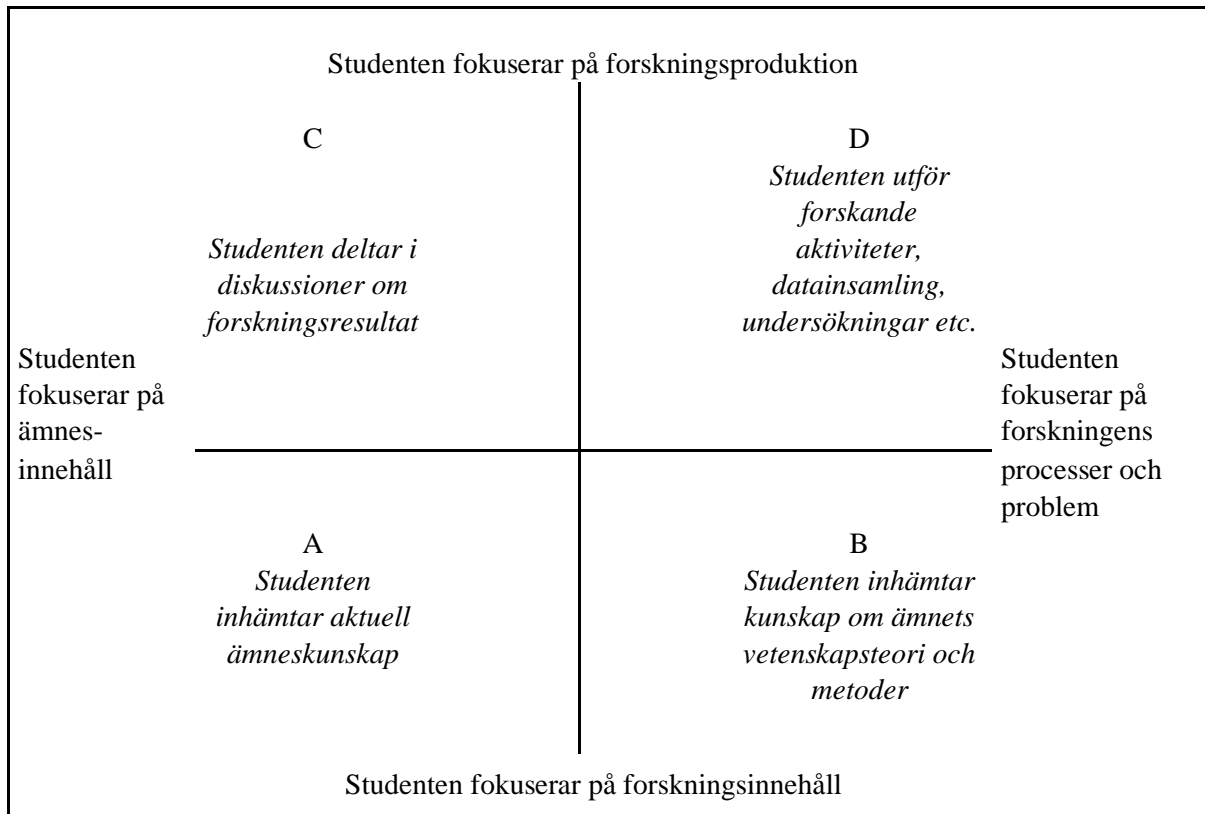
Vidare anser utskottet att det är viktigt att adressera handledningens kvalitet för examensarbeten. Vissa delar kan möjligtvis bero på brister och/eller avsaknad av beskrivning/tydliggöranden i självvärderingen³ varpå åtgärd inte är relevant. Utskottet rekommenderar att ämnet ser över rutinerna och särskilt beskrivningarna i relevanta dokument kring handledning och examination och individuell bedömning vid parskrivande.

³ Temat examensarbeten (handelning, tid för skrivande och parskrivande) diskuterades vid dialogen med ämnesföreträdare som menar att det inte är så annorlunda vid HDA som vid andra lärosäten som sakkunnig uppfattat det. Exempelvis är handledaren aldrig examinator (beskrivs i krushandboken), studenterna har även vid HDA 10 veckor på sig för examensarbete och individuell bedömning sker vid parskrivande.

4. Fokusområden

A. Studenternas utveckling av vetenskaplig kompetens

I självvärderingen redogörs för tre exempel vardera från respektive ruta i den modell på ”forskningsanknuten undervisning” som angavs i mallen för självvärdering för denna utvärdering. Se Figur 1 nedan.

Figur 1. Element i forskningsanknuten undervisning. (Efter M. Healey. Linking research and teaching: exploring disciplinary spaces and the role of inquiry-based learning In Barnett, R (ed) (2005) *Reshaping the University: New Relationships between Research, Scholarship and Teaching*. McGraw Hill / Open University Press, pp.67-78)

Sakkunnigas kommentarer

En av de sakkunniga bedömer att de kurser som ingår i granskningen vilar på vetenskaplig grund och att sociologiämnet lever upp till högskolelagen i detta avseende. Invändningar finns dock gällande hur lärandemålen beskrivs och följderna av olika moment/delar (lärandeaktiviteter, examinationer och lärandemål i synnerhet). Förbättringsförslaget som ges ligger i linje med de synpunkter och förslag som ges ovan (kapitel 3 – utbildningens genomförande), nämligen att se över kopplingen mellan samt beskrivningen av lärandeaktiviteter, lärandemål och examinationer. På detta sätt skulle överlappande lärandemål kunna synliggöras samt antalet examinationer ses över.

Den andra sakkunniga hänvisar till sina tidigare kommentarer (under kapitel 3 – utbildningens genomförande ovan).

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer i de sakkunnigas rekommendation att se över och förtydliga kopplingen mellan lärandeaktiviteter, lärandemål och examinationer för att säkerställa progression och undvika överlappningar.

D. Internationalisering

I självvärderingen beskrivs sociologi som ett kritiskt samhällsvetenskapligt ämne där diverse frågor om samhällslivets natur ställs. Samhället studeras utifrån strukturella perspektiv samt utifrån aktörers eget handlande samt hur detta fungerar som förutsättningar för varandra. Internationella samt interkulturella perspektiv på samhällsfenomen hör till sociologins kärnfrågor inom flera centrala forsknings- och utbildningsområden. Exempelvis belyses olika sociala företeelser med sitt ursprung i olika socioekonomiska, kulturella och internationella kontexter. I kurserna studeras både olika länder och samhällen i ett jämförande perspektiv på makronivå samt olika grupper, kulturer inom ett samhälle, nation på mesonivå samt individers attityder, normer och värderingar på mikronivå.

Vidare ges exempel på hur detta praktiskt tillämpas och realiseras inom ramen för existerande kurser och dess lärandemål, lärandeaktiviteter, litteratur och bedömning. De undervisande lärarnas egna kompetenser för/inom internationalisering redogörs också samt vad studenterna förväntas uppnå i relation till internationalisering.

Sakkunnigas kommentarer

En sakkunnig ser mycket positivt på ämnets internationalisering och skriver att de kommit långt i sitt arbete med internationaliserings- och hållbarhetsintegration i utbildningen. Ett förslag är att fundera över hur lärarnas internationella kompetens och kontaktnät kan göras mindre individberoende.

Den andra sakkunniga ser överlag positivt på internationaliseringsarbetet, men ställer sig frågande till ”att anta att etnicitet, migration och avvikelssociologi i sig skulle stärka studenters interkulturella kompetens”.

Utskottets kommentarer

Utskottet ser positivt på ämnets arbete med internationalisering och integrering av internationella perspektiv i utbildningen. Utskottet rekommenderar att ämnet fortsätter detta arbete och överväger hur lärarnas internationella kompetens och nätverk kan förankras i organisationen för att minska personberoendet.

5. Sakkunnigas sammanfattning

Styrkor

- Utbildningen har sin största styrka i dess bredd och samlande kompetens inom personalstyrkan tillsammans med den förhållandevis stora forskningsproduktionen som tycks koppla väl an till utbildningen vilket är en styrka för forskningsförankringen. Särskilt god tycks forskningsförankringen vara kring migrations- och digitaliseringsområdet.
- Utbildningen motsvarar den utbildning som sociologistuderande får vid andra lärosäten.
- Sociologiämnet är med i flera program och har till synes goda och gynnsamma samarbeten med andra ämnen och lärosäten.
- Engagemang för internationalisering.
- Hög genomströmning.

Svagheter

- Mest uppenbart är personalbristen (lågt antal tillsvidareanställda lektorer i synnerhet) som också tydliggörs genom att de lärare som undervisar inte har sociologi som examensämne. Det är en betydande sårbarhet för ämnet, inte minst gällande examensarbetskurserna om handledarna kommer från andra ämne än sociologi.
- Vidare har examensarbetskurserna följande svagheter;
 - De skrivs i par vilket försvårar den individuella bedömningen avsevärt.
 - Studenterna har bara 6 veckor på sig till skrivandet.
 - Det är oklart om handledare, kursledare och examinator är eller kan vara samma person.
- Självvärderingen visade på otydligheter kring hur undervisning och examination hänger ihop med kursmål. Om detta beror av en ofullständig eller otydlig självvärdering eller om det härrör från brister i undervisningen är svårt att bedöma men om det senare är fallet bör det åtgärdas snarast.
- Diskrepans mellan innehållet i Samhällsvetarprogrammet T1-3 och Sociologi I kan påvisas. Ett tydligt exempel är metodkursen där denna inte kommer förrän T4 för programstudenterna.
- Vidare framstår metodkursernas progression som problematisk.
- Kunskapen om och kontakten med arbetsmarknaden regionalt och nationellt samt kontakten med alumner tycks vara bristfälliga.

Utvecklingsmöjligheter

- Givet att ämnet är engagerat i flera olika program och har acceptabla söksiffror och därmed stadigt behov av undervisande personal så borde det vara möjligt att råda bot på personalbristen genom att anställa fler.
- Genom att tillsätta resurser och därmed frigöra tid för personalen borde många av de brister som påpekats kunna avhjälpas och utbildningen utvecklas. Detta med grund i den kompetens som finns hos personalen idag.

Sårbarhet för förändringar

- Den lilla personalstyrkan gör att ämnet är sårbart för tapp av framtida personal (liksom vid sjukskrivningar eller erhållande av externa medel). Ofta kan tillfällig frånvaro avhjälpas genom samarbete med andra ämnen men i detta fall görs detta redan.

- De allmänt skrivna kursplanerna skapar en viss sårbarhet där undervisningen lätt kan ställas om av en ny eller tillfällig lärare.
- Hybridundervisning är vanligt förekommande. Denna form kräver i allmänhet mycket av lärarna både vad gäller teknisk och pedagogisk skicklighet.

Bilagor

Tabell 2. Verksamma lärares publicerade forskningsresultat enligt DiVA under perioden de senaste tre åren.

Författare	Titel	Publikationstyp	Tidskrift	År
Peter M. Jansson	I'm just a soul whose intentions are good – narratives in applications for debt reconstruction in Sweden	Artikel i tidskrift	European Journal of Social Work	2023
Peter M. Jansson	Is Methodological Pluralism Improving Our Ability to Uncover the Causal Mechanisms Behind Men's Violence Against Women?	Artikel i tidskrift	Partner Abuse	2023
Peter M. Jansson	Interaction of Ideology and Institutions in Treating Violent Men	Artikel i tidskrift	Social Work & Social Sciences Review	2022
Peter M. Jansson	Therapies without Pride : An Explorative Study of the Therapist's Perspective on the Quality of the Social Bond with Clients in Cognitive Behavior Therapy and a Psychodynamic Therapy against Men's Violence in Sweden	Artikel i tidskrift	Journal of Applied Social Science	2022
Peter M. Jansson	Swedish Social Democracy, Functionalism and the Social Contract	Kapitel i bok, del av antologi		2022
Peter M. Jansson	An Explorative Study of Men's Masculinity Constructions and Proximity to Violence Against Women	Artikel i tidskrift	Masculinidades y cambio social / Masculinities and social change	2020
Magdalena Kania Lundholm	Facing challenges : debate and research on old age and digitalization in Sweden	Artikel i tidskrift	Medien & Altern. Zeitschrift für Forschung und Praxis	2023
Magdalena Kania Lundholm	Coping in the culture of connectivity : How older adults make sense of living with digital ageism	Kapitel i bok, del av antologi		2023
Magdalena Kania Lundholm	Ageing with digital technologies : From theory to agency and practice	Artikel i tidskrift	International Journal of Ageing and Later Life	2022
Magdalena Kania Lundholm	Why Disconnecting Matters? Towards a Critical Research Agenda on Online Disconnection	Kapitel i bok, del av antologi		2021
Magdalena Kania Lundholm	Poland: why is a new media law prompting street protests and outrage from the US?	Övrigt		2021
Magdalena Kania Lundholm	The waves that sweep away : older Internet non- and seldom-users' experiences of new technologies and digitalization	Kapitel i bok, del av antologi		2020
Sanja Nilsson	The Plymouth Brethren Christian Church in Sweden : Child Rearing and Schooling	Artikel i tidskrift	The Journal of CESNUR	2021
Sanja Nilsson	Children Reared in Sectarian Groups	Kapitel i bok, del av antologi		2020

Maarja Saar	Welfare Deservingness for Migrants : Does the Welfare State Model Matter?	Artikel i tidskrift	Social Inclusion	2022
Maarja Saar	Policy Experts Negotiating Popular Fantasies of 'Benefit Tourism' Policy Discourses on Deservingness and Their Relation to Welfare Chauvinism	Artikel i tidskrift	Journal of Immigrant & Refugee Studies	2022
Maarja Saar	Complex and Convolutd Borders within EU : Free-Movers and Their Experience of Negotiating Borders to Labor Market and Social Welfare in Sweden	Artikel i tidskrift	Nordic Journal of Migration Research	2022
Maarja Saar	Psycho-social wellbeing in migration studies-the potential of the concept of actionability	Artikel i tidskrift	Migration Studies	2021
Maarja Saar	Can the Concept of Lifestyle Migration be applied to Return Migration? : The Case of Estonians in the UK	Artikel i tidskrift	International migration (Geneva. Print)	2020
Maarja Saar	Diaspora Policies, Consular Services and Social Protection for Estonian Citizens Abroad	Kapitel i bok, del av antologi		2020
Jessica Wide	Anthony Giddens: Identitet, livsstil och relationer i det senmoderna samhället	Kapitel i bok, del av antologi		2023
Jessica Wide	Organisering för att främja social hållbarhet och förebygga sociala problem : en investering för framtiden	Rapport		2022
Jessica Wide	En vision om barns jämlika hälsa, trygghet och lärande : Utvärdering av Borlänge kommuns utvecklingsarbete Tvärprofessionella team HTL Pilotskolor 2019-2021	Rapport		2021

Utlåtande efter genomförd granskning

Datum 2024-12-18

UFN har genomfört kvalitetsgranskning av sociologi.

Dialog mellan nämndens utvärderingsutskott och representanter för utbildningen, ämnesansvarig Magdalena Kania Lundholm och avdelningschef Julie Skogs, har förts 2024-11-11.

Styrkor och goda exempel

- Båda sakkunniga framför goda argument för att behålla nuvarande breda profil på utbildningen. Båda ser att utbildningen på det stora hela tycks vara välfungerande. Extra positivt ser de sakkunniga på forskningskompetensen som på det övergripande planet väl motsvarar utbildningen. Särskilt imponerade är de sakkunniga över forskningsproduktionen i förhållande till antalet anställda.
- Programmet är i linje med de krav som gäller för en filosofie kandidatexamen. Utbildningen bedöms vara relevant och anpassad till det aktuella forskningsläget.
- Sociologiämnet påvisar ett betydande engagemang för internationalisering och har kommit en bra bit med att integrera detta och hållbarhet i utbildningen.
- Initiativet med projektet Academic Literacies in Social Sciences (ALiSS) är ett gott initiativ för att stärka studenternas akademiska skrivande.

Utvecklingspotential

- Utskottet ser gärna att ämnet diskuterar möjlig profilering, som de sakkunniga föreslår. Detta skulle kunna stärka ämnets särart och attraktionskraft.
- Dialogen med arbetsmarknaden och alumner kan stärkas.

Krav på åtgärder

- Ämnet behöver se över kursplanerna för att tydliggöra innehåll, progression och koppling mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.
- Det är nödvändigt att etablera en stabil ämnesgrupp som utgör ämnets kärna med tillräcklig kompetens och kapacitet för att möta utbildningens behov.
- Det är nödvändigt att, i samråd med ämnet, utarbeta en plan för kompetensutveckling med fokus på digital pedagogik och hybridundervisning.
- Rutiner och beskrivningar avseende handledning och examination av examensarbeten behöver ses över. Även examensarbetets genomförandetid på sex veckor behöver ses över.

En utvecklingsplan enligt mall ska upprättas av Institutionen för Kultur och samhälle och föredras i UFN senast 25-05-14. Utvecklingsplanen ska biläggas institutionens kommande VP.

För UFN

.....
Linda Vixner/dekan